

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Heremi Dei Parae Matris Monasterii In Helvetia Ordinis S. Benedicti

Hartmann, Christoph

Friburgi Brisgouiae, 1612

Ioannes I. Ex Baronibvs A Schvande Abbas Heremi XXI. Princeps Imperii
Qvartvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38545

IOANNES I. EX BA-
 RONIBVS A SCHVAN-
 DE ABBAS HEREMI XXI.
 PRINCEPS IMPERII
 QVARTVS.

VBI primum Monasterij administrationem iniit
 IOANNES continuo se Feficonem ad subdito-
 rum sacramentum accipiendum, resque confi-
 tuendas contulit. Ibidem quod sæpius alias ten-
 tatum, numquam ad finem perductum, permutationem
 prædiorum, quæ Heremitæ cum jure patronatus Lielæ, Mar-
 tiscellæ, & Endenburgi possidebant, cum voluntate, & ad-
 sensu suorum conclusit, eaque omnia Petro Beinvillæ abba-
 ti tradidit, & ab illo vicissim quidquid Beinvillani Lugsvillæ,

Gosbrech.

Gosbrechtingæ, Vrsvillæ proprietatis, & juris habeant, accepit, vtroque Monasterio in eas condiciones ineunte, quod possessiones illæ Beinvillanis, hæ Heremitis viciniores, & proinde opportuniore essent. Missus huius mutationis caussa ad Ioannem Feficonem ab Petro Monasterij Beinvillani procurator Nicolaus de Malters Canonicus S. Petri Basiliensis. Factum instrumentum in eodem castro, & sigillis vtriusq; episcopi Basiliensis, & Constantiensis, x i. Kalend. Martij anni nonagesimi noni consignatum. Audito hinc Albertum Cæsarem Constantiam venisse ad eum Ioannes accessit, & paterni de Principatu priuilegij confirmationem obtinuit. Eius hæc forma.

Albertus DEI gratiâ Romanorum Rex semper Augustus. Vniuersis sacri Romani Imperij fidelibus presentes literas inspecturis gratiam suam, & omne bonum. Ad vniuersitatis vestra notitiã cupimus peruenire tenore presentium publice proficēdo, Quod nos venerabili Ioanni genere de Schuanden Abbati Monasterij Heremitarum Principi, nostro dilecto Regalia feoda Principatus, quem obtinet per sceptrum Regium, adhibitis aliis solennitatibus debitis, & consuetis liberaliter, & libenter concessimus, & ipsum presentialiter inuestiuimus de eisdem: Propter quod vniuersis ministerialibus, vasallis, & hominibus predicti Abbatis damus presentibus firmiter in mandatis, quatenus ipsi, tamquam suo domino, & nostro Principi intendant humiliter, & pareant in omnibus reuerenter. In cuius rei testimonium presens scriptum exinde conscribi, & Maiestatis nostra sigillo iussimus communiri. Datum apud Constantiam Kalend. Aprilis, Indictione xii. Anno Domini Millesimo ducentesimo, nonagesimo nono. Regni vero nostri anno primo.

Erant Alberto opes validæ, & potentia ingens, quas nobilitatis maximè, & Monasteriorum clientelis firmare, & stabilire moliebatur. Igitur Ioanni, eodem tempore, auctor fuit Aduocationem sui Monasterij Leopoldo filio, quem Germaniæ superiori præfecerat, conferendi. Accepit con-

ditionem

ditionem Ioannes haut inuitus. Nam & Elisabethæ Raper-
villensis, ob grande æs alienum, facultates admodum te-
nues erant (quamuis ea paullo ante, vt eas restitueret, Rudol-
fum Comitem Habsburgi, Lauffenbergæ Dominum sibi
matrimonio adiunxerat) & honorificentius id sibi, & mo-
nasterio vtilius iudicauit, deuinctâ hac quoque ratione Cæ-
saris voluntate, & totâ Austriacâ Domo, habitusque est Io-
annes, & qui cum ad hæc vsque tempora consecuti sunt no-
stri monasterij Antislites Austriacorum Principum merito
addictissimi, & obseruantissimi. Constantiâ Albertus Vi-
todurum se contulit, vbi frequentibus de Tigurinorum in-
iurijs opidanorum querellæ perpulerunt, bellum vt aduer-
sus eam urbem susciperet, & circiter Idus Aprilis obsidione
cingeret. Tigurini, vt famâ, & quorundam scriptis pro-
ditum est, cum virorum, & iuuentutis inopiâ laborarent,
maximè post cladem Vitodurensis, feminas, & nobiles vir-
gines obarmarunt, dilectumque in vrbe magnificum ha-
buerunt, spectâte cum admiratione multitudinem ex mon-
te vrbi imminente Alberto. Ea causa pacis ineunda, præ-
cipuè cum Tigurini per legatos omnia promississent, & alio
Cæsarem regni negotia vocarent. Auctumno adulto, ab-
bas Ioannes maioratû Eschentzæ, qui morte equitis Berch-
toldi vacuus erat, commisit, & eius curationem Iacobo equi-
ti, tum Frauuenfeldi præfecto, dato in id multis conditioni-
bus priuilegio, eodem in castro Feficone, proximâ feriâ v.
post Michaëlis Indiçt. 111. Ipse Iacobus vicissim suam, & in-
firmius testimonium Cunradi Schafhausiæ abbatis fidem
Ioanni obligauit Idibus Octobris. Anno millesimo, tre-
centesimo Iubileum, siue annum Iustralem centesimo quo-
que anno celebrandum primus Bonifacius instituit, illum
que magnâ celebritate, & toto orbe ad Urbem concursu pri-
mum hoc anno transegit. Cæsar verò Tiguri, primo vere,
magnum exercitum conscripsit, indeque, Rheno secundo,
contra Maguntiacensem Præsulem, mox in Batauos, eo de-
bellato, duxit. Anno trecentesimo primo cometa terribili
fulgore totum mensẽ emicuit. Anno secundo Bonifacius

A. D. N.

C13.
CCC.

A. D. N.

C13.
CCC.

A. D. N.

C13.
CCCI.

Pontifex,

Pontifex, siue quia Rex beneficia Ecclesiastica, quibus vellet, conferret, & abrogaret, siue quia Gallix regnum Ecclesiæ beneficium, vti ipse esse adferebat, agnoscere nollet, aut deniq; sacram expeditionem, quam pōtifex maximè vrgebat, detrahebat, legatum pontificium etiam in custodiam coniecerat, vniuersæ Gallix sacris interdixit, regnum Alberto Cæsari tradidit. Eodem tempore, quia Elisabethâ Rapersvillensi nati ex Rudolfo Habsburgiensi Ioannes & Rudolfus, quo omnis contentio abesset, Comitatum inter eos mater, & Vernerum, quem ex Ludouico Hombergensi præter alios filiū habebat, diuisit, & Vnero Rapersuilla vetus, Marchia, & Vallis Vegi sinistra lacus obuenerunt: Habsburgienses Rapersuillā nouam, & cetera dextræ ripæ tenuere. Omnes Ioāni abbati de illis, quæ vtraq; ripā ab suo monasterio beneficia, eadem partitione, consecuti erant, obsequij, & fidei sacramentū dixere: Comes Vernerus quoque fædus cum Suiijs in annos decem fecit. Anno tertio post trecentimum Iacobus Baro, & eques à Kienberg fidelitatem, & obsequium Ioanni abbati promisit Kienbergæ arcis, & eius in quo sita est montis nomine, eamque se, & maiores ab Heremitis in beneficium, & annuam cerei libralis ad DEIPARÆ Matris facellum pensionem possidere adfirmavit. *iv. Nonas Iulij, Indiēt. i. Sexto Idus Octobris sequentis defunctus Bonifacius, viii. Lectus in eius locum viii. Kal. Nouemb. Benedictus x. dictus xi.* Eodem tempore, orta inter Austriacos Castrenses, & Vneri comitis in Marchia subditos contentio in bellum erupit, transitoque Lindemago, Castrorum regionem Comes populauit ferro, flammisque. Eā expeditione haut mediocria facta in Heremitarum bonis damna, vti & Monasterio Schoenissij, licet vterq; & abbas, & Antistita partem eius contentionis nullam haberent. Factum iisdem diebus fædus memorabile inter Austriacos præfectos, comites Habsburgi, Kiburgi, Nidouij, Arbergæ, vrbesque Bernam, Basileam, Argentinam, Friburgum, alias, contra latrones, & grassatores, qui itinera omnia obsederant, & infesta habebant, prædasque vndiquaque agebant. Anno quarto

A. D. M.

CIC.
CCC.III.

*A. D. X.**CIO.
CCC. IV.*

Cæsar Albertus tribus Cõmunitatibus præfectos duos suo, & Imperij nomine dedit, Gessler equiti Suitiam, & Vraniam regere; Beringerû à Landenberg Siluania præsidere iussit, easque præfecturas modestè, & æquiter habere, neq; vltra earû præuilegia transgredi, quæ omnia ipsi paullò post mandata per superbiam, & fœdam libidinè post habuere. Benedictus octauo pontificat^o mēse impleto, veneno extinctus est, Nonis Iunij. Successit v. Idus eiusdē Iunij anni consequentis Clemens v. fauore maximè, & factione regis Gallia electus, &

*A. D. N.**CIO.
CCC. V.*

Lugduni, quo Concilium indixerat, coronatus, præsentibus Gallia, Anglia, & Arragonia regibus, cum Burdigallæ archiepiscopum egisset, & promississet omnia se Bonifacij decreta, adeoq; eius memoriam extirpaturû, Decumas Ecclesie regi ad proximum quinquēnium remissurum, Cardinales, quos nominasset, facturum, omnes Columnas statui pristino repositurû, Apostolicam sedem in Galliam translaturum. Igitur,

*A. D. N.**CIO.
CCC. VI.*

vt promissis initiû faceret, Clemēs pontif. anno sexto eius seculi sedem Apostolicā Auenionem trāstulit, incredibili Christianitatis detrimēto, vbi per annos septuaginta constitit. Italia, & Romæ tres Cardinales præfecit. Hoc eodē anno excessit Henricus II. episcopus Constantiēsis, pridie Idus Septembris. Successit Gerardus, quem malè pleriq; Gebhardû nominant, Auenionēsis Gallus, Clementis auctoritate, & factione. Catharina & Anna Cõradi nobilij ab Britte equestris ordinis filia vendiderunt Ioanni abbati libris argenti quinq; & septuaginta omnia Britte sua prædia, & iura, seq; argentû accepisse ab Abbate literis hoc anno datis testatæ sunt, addito ad eas reipublicæ Tigurinæ sigillo vbi hæc venditio facta. Anno

*A. D. N.**CIO. CC
C. VII.*

septimo, Templarij variè accusati, vbiq; locorû multis modis excarnificati exiguntur, bona eorum, quæ per ampla, in vsus publicos, alia pleraq; in priuos rediguntur, vti plures adnotarunt iniuste, & calumnijs, & auaritia regis Gallia eorum opibus inhiantis. Ineunte anno sequenti, Præfectos Cæsar, & ministros Imperiales, eorumq; amicos, & sectatores è tribus Cõmunitatibus Vrania, Suitia, Siluania alios cæfos, alios ejetos, quia tyrannice, & libidinosè regere dicebantur, ar-

celque

cesque nobilitatis euerfas, & decennale inter eas fædus pactum quibusdam scriptoribus notatum reperio. Vbi vero ea quæ eucenerant Albertus Cæsar cognouit, in præfectorum suorum cæde, & exactione, nō modo suas iniurias, sed Imperij quoq; maiestatem violatam, ijs factis, & contemptam vlturus, cōuentum, primo vere, Aquis vicinæ nobilitatis fecit, & inter alia plura, & maiora de persequendis illis consilia iniit, Lucernensibus, Tuginis, Glaronensibus, & cæteris vicinis Austriacæ Domui subditis comiteatū ne copiam cōmunitatibus facerent inhibuit, omnes ad arma cohortatus est. Ipse inde Rhinfeldam ad Reginam Elisabetham profecturus, cum Traiectū Vindonissensem cum Duce Ioanne ex Rudolfo fratre nepote, & Baronibus Rudolfo Vartenfi, Valthero Eschibacensi, & Vlrico à Palma, nōnullisq; alijs coniuratis transmississet, & inter fata, quæ inter Traiectū & Arulæ pontem erant, cū equite à Castello colloqueretur, ab eodē Ioanne nepote, qui sibi ab patruo hæreditatem paternā contra fas, & annos detineri querebatur, siue alij Cæsaris hostes instigauerāt, & nominatis Baronibus interfectus est kal. Mal, eo in loco, vbi deinde chori altare Koenigsfeldi, siue Campi Regis ex eo facinore nominati, nobilis quondam, dum fides, & relligio antiqua ijs locis valuit, virūm, & sanctimonialiū ordinis D. Francisci monasterij, quod regina, & liberi in mariti, & patris memoriā regio sumtu postea construxerunt. Paricidij auctores, patratā cæde, alij alio diffluxere. Dux Ioannes tectis, & nocturnis itineribus, ad Ioannem abbatem flens, & mœrens se recepit. Ipse adolescentem amplexus paucisque doloris, & trepidationis causis cognitis, oratione cum facinoris magnitudinem in curatore, in patruo, in Cæsare ante oculos posuisset, & ad tantæ noxiæ dignam pænitentiam animasset, postremo perpulit, vt relligionem se initurum, quam arbitraretur, promitteret. Id cum suæ arbitrationis esse abbas negasset, paucis clam mensibus detentum, & instituto confirmatum, ad Clemētem pontif. destinavit, qui cum is quoq; iudicium refutauisset, & Romani Cæsaris esse de Cæsaris cæde iudicare pronunciaisset, in Italiam Ioannes tetendit, Pisisque Heinrici

VII. Cæs. qui Alberto successit, voluntate, & consensu, Heremitarum D. Augustini monasterium ingressus, vitã ibi piẽ, & multã delictorum contritione, finiuit. Eueniebat sæpius vt per aëris intemperiem, ventorum turbines, aquarum inundationes, aliaque impedimenta necessaria Feficonenses, Frienbacenses, Humbrechticones, alijque ex propinquis vicis Ecclesiam suã parochialem Vfnauigiã adire, festis diebus, & statis nequirent, diuinisq̃ officijs, & sacramentis haur raro destituerentur. Igitur Gerardus episcopus Richardo Constantiensis Ecclesiã Thesaurario, & Tigurinã archidiacono, qui de ijs necessitatibus retulerat, auctoritatem dedit inspiciendi loca, & inter se comparandi, omniumq̃ ex commodo, & bono, parochialem nouã Ecclesiam cõstituendi, diuisis Ecclesiã Vfnauigiã, Ioannis Abbatis ex arbitrio, redditibus. Is, consideratis omnibus, Frienbach parochialem ædem esse voluit. Anno nono eiusdem seculi, Henricus Cæsar Rhænana ex vrbe, vbi VII. Kal. Decembris præteriti electus fuerat, Aquisgranum profectus coronam accepit, festo die trium Regum, negotiaq̃ regni prudẽter, & egregiẽ componere incepit. At regina Elisabetha Leopoldo filio, qui Aquis tum erat, & matris imperium exspectabat, additis nõnullis nobilitatis, qui adolescenti adessent, primoribus, paternã necis vltionem cõmendauit. Acriter omnes, & pertinaciter incubere, plures coniuratorum arces funditus euerterunt, Vart, Mulberg, Eschibach, Palmã, Schnabelburgum, Faaruangen, Altburam. Valtherus ab Eschibach per varia latibula in agrum Vvirtenbergensem elapsus pecoris curam vltra annos triginta publicẽ habuit, moriturus quis esset denique aperuit. Vlricus à Palma Basileã in latebris extabuit. Rudolfus Vartensis ex fuga retractus rotã cruciatibus, eodem quo Cæsar ceciderat loco, exanimatus est. Ita varia varijs locis sumta de cõiuratis, & eorũ ad finibus supplicia. Anno decimo in eunte, misit legatos abbas Ioannes Auenionẽ ad Clementẽ pontificẽ, qui ostenderẽt monasteriũ suum locis desertis, infecundisq̃ constitutum, adeoq̃ in heremo, & solitudine. Et quantumuis regũ, & Imperatorum, principumq̃ fundatorũ

A. D. N.

C10.
CCC.IX.

A. D. N.

C10.
CCCX.

possessio-

possiones, & prædia haut contemnenda possideat, regionibus tamen ea remotis, pleraque in Alfatia, Brisgouia, Rhetia sita, vnde reditus, & prouentus, nisi magno sumtu, & periculo per bella, & grassantium latrocinia ad monasterium transportari non possint. Quâ inopiâ rerum fiat, vt aduenis & religionis, votiq; causâ Heremû visitantibus benignitatē, & hospitalitatem præstare nequeant, aliaq; officia, & munera exsequi. Rogare igitur vt, tamquam communis pater, pontifex aliqua ratione subueniat. Id facilitè & promptum ex parte futurum, si duarum Ecclesiarû Milani, & Sarmensdorff, quarum jus patronatus ad Monasterium pertineat, decimas, & reditus suis necessitatibus conferat, easque adeò ambas monasterio vniat. Clemens, auditâ legatione, benignè, & paternè postulatis annuit, bullamq; iv. Kal. Nonas Aprilis edidit, quâ vnionem prædictarum Ecclesiarum, morte defunctis, qui tû regebant, confirmat, & *mensæ*, vt ipse vocat, *generosæ abbatis monasterij*, earum reditus, certis alijs conditionibus, concedit, & attribuit. Simul iniungit episcopo Sedunēsi, & abbatibus Montis Angelorum, & S. Blasij vt abbatem, & Monasterium Heremitarum in plenariam earum Ecclesiarum possessionem, & fruitionem inducant, bullâ aliâ datâ eodem loco, die, anno. Eodem tempore Italicam profectiōnē Cæsar Henricus iniijt, relicto in Germania superiori præfecto Imperiali Rudolfo Habsburgi, & Rapersvillæ Nouæ Comite. Vigilia S. Iacobi Bernam progressus, & inde Amedeo Sabaudia Comite deducente, iii. kal. Nouemb. Taurinum peruenit, & inde Astam. Illic beneficiorû, quæ ab Comite acceperat, gratus ipsum inter Imperij Comites adlegit. Mox Mediolanû ingressus exeunte Decemb. Matthæum Vicecomitem pristinæ dignitati, quâ eum exuerant Turriani, & vrbi restituit, compositoq; aliquantum Ciuitatis statu, festo trium regum anni sequentis ingredientis, coronam Italici regni accepit. Multicum eo principes viri aderant, Balduinus archiepiscopus Treuirensis, Theodibaldus Leodicensis, Gerardus Constantiensis, Gerardus Basiliēsis episcopi. Leopoldus dux Austria, Vernerus Comes Hōbergæ, & Rapersvillæ veteris, Valdramus

Lucēburgi Cæsaris frater, Guido Flandriæ Comites. Eodem anno, Tigurinīs maximè instantib⁹, post multas cōtentiones & aspera bella, quæ præcipuè ab Anshelmi principatu vltra quadragesimum annum exercuerant, renouatâ, & toties repetitâ de finibus controuersâ, Ioannes abbas suo, & totius Collegij, monasterialiumque omnium nomine: itemque Cunradus ab Iberg Suitensium officialis suo, & suæ communitatis ergo, in compromissum venere de omnibus quæ hæctenus, & ab dicti Anshelmi tempestate acciderant litibus, (vltiorum suum quisque ius retinebat) & contentionibus. Arbitros abbas sumisit Iacobum de vuarte, Rudolfum Mulnerum juniorem equites Tigurinos: Suitenses Cunradum ab Iberg prædictum officialem, & Vernerum Thuringum ex officialem. Illis de iure, aut ex æquo, bonoque disceptandi, iudicandique, præstito in Vtrumlibet iurejurando, potestas facta. Quod si dissideant, & in partes æqualibus suffragijs abeant, qui sententiam ferat, tamquam arbiter supremus, Rudolfum Mulnerū seniorem equestris dignitatis virum nominauere. Omnes porro se sacramento arbitri obstrinxerunt officium cum fide impleturos ad v. id. vsque Kalend. Iulias. Si tamen de aliquo nondum liqueat additi dies pauci sententiæ prorogandæ. Compromissa in easdem condiciones ducentarum marcarum argenti Tigurini ponderis pecunia. Eius pecuniæ, & ceterorum, quæ inter se partes constituerant, fideiussores dedit Ioannes Suitensibus Ioannem de Glarona, Ioannem de Schoeniuerd, Rudolfum, & Heinricum fratres de Lunschufft, Lutoldum Bruhnerum omnes equestris dignitatis, Ioannem Pilgrim seniorem, Rudolfum Krieg seniorem, Burchardum Schuffin, Vernerum Biberlin, & Iacobum Brunner: Suitenses abbati Ioannem Vuolfsteissen seniorem, Nicolaum, & Heinricū Krieger, Cunradum de Tubelstein, Iacobum Schuende, Ioannem Bilgrim juniorem, Heinricum de Clote, Petrum de Halop, & Heinricum Canonicorum Camerarium ciues Tigurinos, eâ conditione, vt si quæ pars arbitratione nō staret, aut promissis fraudem faceret, sponsores pars altera admoneret se se

in diuer-

in diuerforium publicum, antiquâ Tigurinæ vr̄bis consuetudine, recipiant, ibique obsidium tandiu faciant, donec numeraria compromissi summa ab ea, quæ peccauit, parte exsoluatur. Fideiussores omnia hæc exsecuturos absque dolo malo, iurejurando adfirmare, hoc excepto, si quis eorum obsidium inire nolit, aut non possit, alium in vicem suam substituere possit: Indicendi postremo dieique, & loci, quo ad causæ disceptationem, aut ad iudicium accipiendum conueniant supremo arbitro facultas relicta. His super rebus, alijsque quam pluribus Tiguri monasterio Dominicanorum factum Instrumentum abbatis, & Monasterij, Cunradi quoque ab Iberg officialis, tum Rudolphi Mulneri arbitri supremi, itemque prætoris, & reipublicæ Tigurinæ, aliorumque eius vr̄bis senatorum sigillis munitum, xvi. Kal. Aprilis, Dominicâ post Gregorij papæ, Indictione x. Obsidij, de quo diximus supra, vulgata ratio est. Si debitor, & obætatus promissam solutionem dolo malo, aut aliâ quauis causâ, creditori ad diem non repræsentauerit, tunc creditor ministrum publicum equo si velit, aut pedibus, in publicum eius, vbi debitor agit, aut vtrimque conuenit, loci diuerforium mittit, vbi eo vsque sumtus illi obætatus, & debitor facere compellitur, donec summam, ob quam eo se recepit, persoluerit. Legem hanc in Heluetia exortam ab Berchtoldo III. duce Zeringiæ, & Burgundiæ rectore, Tigurique aduocato Imperiali, opinio est, eamque nunc etiam magno ære alieno obstriCTORUM damno, & ruinâ exercent. Ceterum breui hæc ex compromisso concepta pacis inter partes, & amicitiaæ spes aborta est. Haut multis enim postea diebus, viii. scilicet idus Aprilis ad Heremum quidam Suitensium primis è familijs religionis causâ adiere. Ibi exorta cū quibusdam enostris verborum velitatio in verbera, vulneraque progressa est. Et Suitenses quidem aspersi sanguine, iraque, & vltione incensi, & auidi, popularium, & totius Communitatis conuentum subito exciuerunt. Decretique omnium sententiâ ad Ioannem abbatem legati, qui compromissi fidem violatam, neque Communitatem eo amplius tene-

ri arbitrari denunciarent; minasque, & cætera iratorum ad-
 jungerent. At verò Ioannes, alijque plerique eius contenti-
 onis expertes contra tendere, & obniti; neque ob paucorū
 vtrimque discordiam, & pugnam, vniuersorum publicè con-
 cepta decreta censere aboleri: si quid à suis contra fas, & fi-
 dem admissum sit, pænas expetiturum. Alia addere quæ le-
 niendis illis, aut pactis retinendis essent. Quæ omnia apud
 Suitenses sine effectu fuere. Postremo ad arbitrium sententi-
 am ex eodem compromisso abbas prouocauit. Eius peti-
 tione, & sollicitatu Rudolfus Mulnerus arbiter summus di-
 em Tiguri ad Idus Maias posuit. Abnuerunt quoque con-
 uentum Suitenses, senatuique Tigurino, & Rudolfo, cete-
 risque arbitris literas dederunt, quibus literis ea, quæ euene-
 rant, simulque causas, ob quas compromissum extinctum,
 neque se idè indictum diem frequentaturos, aut iudicium
 accepturos significabant. Instare Ioannes, & iudicium ex-
 postulare, quandoquidem nihil suo, aut publico totius Mo-
 nasterij consilio contra Suitenses perpetratum sit, neque v-
 nius, aut alterius culpa rectè in omnes trahatur, dieque, &
 loco constituto frequens ipse adesse, multamque compro-
 missi persequi. Agitata multis diebus, cum etiam denique
 suos Suitenses misissent inter arbitros vtriusque partis con-
 trouersia. Cum sententiæ prononciationem ex compro-
 misso Rudolfo Mulnero postremò permisissent, in hunc mo-
 dum is finium litem, nullà de ceteris habitâ ratione, paucis
 determinauit. Quandoquidem Suitensium arbitri non in-
 ficientur, ab sese abbatem, & Monasterium eius de bonorū
 possessionibus, quæ ad Rubinam, Boigam, Snalingam, Seini-
 anum montem, & alia vicina loca sita sunt, esse dejectum,
 jis possessionibus decedant, & in illas abbatem, & conuen-
 tum restituant, sicut suâ sententiâ in illas jam ipse, tamquâ
 supremus arbiter huius contentionis, restituit eos, pacatèque
 & liberè ijs vti fruisinant, verbisque, & factis iniurijs tan-
 tisper abstineant, donec easdem ipsi possessiones Suitenses
 vindicent, & euincant. Si incendijs, perfractionibus, prædis,
 aut quauis aliâvi abbati, Conuentui damnum ob eadem Sui-
 tentes

fecerint, attulerint, si flagitarit abbas, ijdem Suitenses ex quatuor arbitrorum, aut partis majoris, suouè, si ita euenerit, iudicio satisfaciât. Quod si iuris aliquid aduersus easdem possessiones habere se Suitenses existiment, respondere de jure ad illorum postulata abbas teneatur. Actum Tigurini monasterio Dominicanorum sabbato ante diem festum D. Iohannis Baptistæ. Huic sententiæ, & arbitrio cum non modo Suitenses non parerent, sed nouas quoque minas, & dicta contumeliosa ingeminarent, fideiussores ex compromisso, & arbitrio in obsidium transire abbas commonuit, duraruntque in eo totam sequentem ætatem, donec postremo ad Cæsarem Henricum Suitenses adpellauere. Interea leues per partes pugnæ, & excursiones, armenta que ex montibus vicinis, & pecora vtrimque abigebantur. Cæsar sub hæc, hibernis Mediolani exactis, Laudem, & inde Cremonam concessit. Tertio decimo Kalend. Iunias copias Brixiæ, quæ rebellabat, traduxit, eamque quinto post mense per deditioem recepit. Exeunte auctumno, Genuam profectus hiemem ibi transegit, & Margaritam reginam morte amisit. Anno sequenti quamprimum tempus mitescere, nauigationis que patiens esse mare cœpit, constituto per Insubriam generali Capitaneo Vernhero Hombergæ, & veteris Rapersvillæ Comite, classem circiter idus Februarij inscendit, Pisas que aduectus est. Vbi mensibus duobus absumentis, terrestri itinere Viterbium, mox Romam III. Idus Mai. vigiliâ pentecostes peruenit. Româ ad Clementem pontif. pro coronatione nuncios Auenionem destinavit. Misit ille legatum qui magnâ pompâ, & celebritate Kalend. Augusti in Laterano Imperatorem coronauit, cum Vaticanum Vrsini, & urbem Leoninam, alij que rebelles obtinerent. Ingrauescebat indies contra Suitenses bellum, maximè posteaquam Austriaci Principes, tamquam aduocati Monasterij, arma sua addidere, comeatibusque Tugio, & Lucernâ præcipuè nō Suitenses modo, sed Vranios quoque, & Siluanios, tamquam confederatos, priuaerunt. Frequentes igitur captiuitates, vulnera etiam, & cæ-

A. D. N.

CIC.
CCCXII.

des fie-

des fiebant, incendijs quoque, & vastitate grassabantur, nihilque tutum in finibus aderat, sapius & longius per populationes excurrerant, vtrimque magno, sed præcipuo confederatorum incommodo, qui armatâ manu, quæcumque ad victum, & cultum sunt, Tiguro petere cogebantur. Tigurini interea fideiussores, qui ex arbitratu, & abbatis monitu per longum obsidium maximos sumtus fecerant, nec ab Suintensibus quidquam impetrare poterant, absente, quem appellauerant, Imperatore, non minus aduersus eos accendebantur, quodque jure, & amore obtinere nequibant, armis recipere moliebantur, in bellumque erupturi erant. Sed Eberhardus Baro à Burgle, quæ, exauctorato Rudolfo Habburgio, Imperator præfectum prouincialem in superiori Germania instituerat, suam auctoritatem interposuit, Compromissique multâ Suintenses quidem liberauit, sed pro impensis factis denariorum nongentis libris condemnauit, in eosque suæ Communitatis, Vraniorumque, & Siluaniorum præcipuâ auctoritate viros, iisdem quibus supra conditionibus, fideiussores Tigurinis Suintenses dederunt. Censuit idem Burglensis Baro, quantum ad Castrum Feficonis, si id Tigurini occupent, & obtineant, inde ne per incendia, populationes, cædes, durante hoc inter partes bello, Suintensibus damna inferantur: si alius teneat, qui ex eo Suintensibus noxiæ sit, eam noxiam Suintenses si vlciscantur, saluâ id liceat pace. Vineas quoque, & possessiones Heremitarum, vtraque lacus ripâ, quas Tigurini ciues, tamquam præfecti, & majoris, aut quouis alio jure, titulo, aut beneficio possident: si aliquâ clade, aut exitio Suintenses adficiant: & Tigurini paria retulerint, non propterea amicitiz, & huic reconciliationi vim factam arbitrari. Postremo si qui ciues Tigurini abbatis, & Monasterij partes tuendas susceperint, bellumque Suintensibus facere voluerint, id eis facere licere, modo vrbe excedant, neque in eam, durante hoc eodem bello, regrediantur. Quæcumque vero aduersum illos commiserint Suintenses, id quoque impunè ab reliqua ciuitate fore. Adidit idem Baro hoc quidquid est, quod de pœnæ pecuniariæ,

quam

quam petat abbas, remissione, impensarumque solutione constituit, id nullo se iure, aut arbitrio decreuisse, sed veteris benivolentiæ, & amicitia necessitudine, quæ inter Suintenses, & Tigurinos ab antiquo intercessit. Acta hæc Idæ vico Tugiensium VIII. Kal. Mal. anni decimi tertij. Iam prope Italiam subegerat Imper. Henricus, magnamque sui famam excitarat, solus Robertus Apuliæ, & Siciliæ Rex Imperia detractabat, armaque tenebat. Igitur ad Clementem pontificem nuncios misit, qui bello se persequuturum rebellem, bonâ eius veniâ nunciarent, versisque ex Etruria in Apuliam copijs, Bonconuentum Senensis agri opidum circiter Idus Augusti peruenit. Ibi dum per DEIPARÆ Matris in cælos adsumptionis celebritatem moratur, dysenteria VII. Kal. Septembris exstinctus est, ingenti totius exercitus luctu, & incredibili reipubl. Christianæ incommodo. Corpus Pisas translatum & æde principali conditum. Successit hinc mensium tredecim interregnum. Nullo rege, & Austria Principibus in diuersa occupatis, cognitaque simul Ioannis abbatis absentia, de opprimendo denique per insidias monasterio, abducendisque in vincula monachis consilium Suintenses capere. Erant tum apud Heremum insigni nobilitate, & morû integritate præstabiles Cunradus de Vunenburg, alias Bunburg, Cantor, Vlricus de Iegisdorff Præpositus Varæ, Otho de Schuande Decanus, Rudolfus de Vunenberg, Burcardus de Vuffinge custos, siue Thesaurarius, Ioannes de Hasenburg cellarius, omnes sacerdotes: Henricus de Vunenberg diaconus, Ioannes de Regensberg, Cunradus de Goesgau, Thuringus de Atthinguse, qui dein abbas Disertini, Vlricus à Camburg subdiaconi, Hermannus de Bonstette, qui abbas S. Galli factus, nouitius, omnes ex liberum Baronum sanguine, & clarissimis, nobilissimisque familijs coniuncti, & adfines. Conuenerunt Suintenses V. Idus Ianuarij, trium magorum sollennitate per celebri, anni insequentis, diuersisque dictis sententijs, non defuerunt, qui, DEIPARÆ Matris reuerentiâ, ac vetustâ relligione, & claritate loci consilium improbarent. Ceterum pars altera vicit,

noxque,

A. D. N.

CIO.
CCCXIII.

A. D. N.

CIO.CCC.
XIV.

noxque, quæ successit, facinori destinata, infessaque subito omnia quæ ad Heremum pertinebant itinera, ne eo fama, quæ parabantur, deferret. Conuocatâ ad arma omni Communitate, tribus diuersis partibus, intercipiendis omnibus effugijs, die jam in occasum inclinâte, expeditionem equis, pedibusque susceperunt. Eorum aduentu percepto, de campanili, more solito, qui aderant, vigiles, signum clarum edidere. Sed præfidiarij, intellectâ multitudine hostium, in montes se receperunt, nec quidquã contra ausi sunt. Suitenses monasterium omnibus copijs circumfedere. Monachi ingenti trepidatione, re insolitâ, & inopinâtâ, terroreque, & fugâ pene exanimis alius alio se quisque abstrudere, nullâ aliâ fiduciâ, aut spe, quam sacris postremò ædibus, & aris manus temperatos. Primi in hostium manus inciderunt Ioannes de Regensberg, & parochus Ettisvillæ. Sed hunc ubi Suitensium ductor cognouit subito liberauit, Ioannem in custodiam tradidit. Conjecerant se in eandem speluncam, Conradus de Bunburgo & Rudolfus de Vunenberga, hostesque per temporis, locique obscuritatem hætenus fefellerant; sed ubi ad exortum lunæ paullo manifestiora omnia esse capere, Vunenbergenensis veritus ne deprehenderentur, nouas quærendas latebras suasit, quas cum ætate, & valetudine grauis Conradus fugâ assequi desperasset, nec se proindemouere vellet, ipse, annis melioribus, & corpore firmiore, præcipiti cursu, in eam, quam incoluerat, domum postico euasit, quam ubi introrupit, in confertum armatorum globum, qui ædes jam tenebant, incidit, primò esse Monasteriales præfidiarios ratus, dum, quo se vertat, ambigit, trepidationis, & metus manifestum, factò impetu armati circumvenere, ligatumque ad ceterorum fratrum disquisitionem perpulerunt. Duxit eos, tali necessitate, ad dormitoria illis includi arbitratus, quatenus obserata tenebantur. Sed ubi ex strepitu adesse quæsitores, & ingressum moliri, qui intus erant, persenserunt, curriculo in turrim campanilis sese omnes proripuerunt. Erant autem qui eo auferunt Burcardus de Vulflinge, Ioannes de Hasenburgo,

Heinricus

Heinricus de Vunēberg Junior, Cunradus de Goesgau, Thuringus de Attinghuse, Rudolfus Scholarū magister, & Eberhardus ab Eschentza æditimus. Parte Monasterij posteriore erat Principalis aula, & antistitis sedes, eamque per eius absentiam vicarius curabat, qui conuentui simul necessaria, magnā æquitate, suppeditabat, & ius reliquis Heremi incolis, singulari integritatis laude, dicebat, vtriq; ordini summo in amore, & honore erat. Is vbi ex campanæ sonitu tumultū sensit, exemplo arma corripuit, & in atrium, quid rerum gereretur cogniturus, descendit. Aderat fortè cum illo frater eius germanus, qui equo incenso viam antecepit, portisque referatis in turmam, qui obsidebant, densissimam illapsus, captusq; mox cum se Rudolphi Comitis Habsburgi ministrū dixisset, dimissus fratre Vicarium destituit contra tantam multitudinem solum, & omni auxilio vacuum. Ipse ingenti animo ingruentium impetū propellere ausus, tecto ad proximā statuam latere, & tergo, gladium rotare, eademq; & vulnera moliri cepit, donec, multitudine prorumpente, & vndiq; infesta, insistentiumque irā, & minis, qui tantorum impressiōnem vnus virtute sustineri ægerrimè tolerabant, sagittaque trajecturos, nisi deditiōnem maturaret, jactitabant, defensionem relinquere coactus, & ad reliquos captiuos, deditis armis, abductus est. Perruptæ hinc inde fores, & portæ, valuæque, prædaq; toto monasterio acta, capta, & in cōmune comportata sacra, profanaq; suppellex, neque aliter quam expugnata in vrbe sæuitum, coniecta quoq; in ignem reperia scripta, instrumentorum veterum, & monumentorū apographa abolita, & incensa. Tenebant adhuc turrim, quos supra memorauī. Igitur ad eos, qui deditiōnem exposcerent, manum iuuenum ductor Suitēsis dimisit. Illi, intrepido animo, in scalas incenderūt, & in eorum conspectum peruenere. Ibi verò tum omnes, tamquā presenti exitio, pauore, & anxietate adfligi, ac consternari, nōnulli, tamquam rebus postremis, sacram exomologesin facere, pauci animos sumere, & defensionē meditari, ante omnes Eberhard⁹ æditim⁹ securim quatiens primū quēq; , qui accessum auderet, obrūcaturū, scalisq;

B b

præcipi-

præcipitaturum, aut gradus dissoluturum, ne ultra progredi possent, adseuerabat, fecissetq; , nisi ardētem repressisset Burcard^o Custos, qui haut humanis in armis incolumitatē suam cōtineri, sed diuino pendere ab auxilio ostēdens, Numinisq; amplectendā voluntatē mori, seu viuere iubeat, quādo DEVS ipse vtrūq; amore nostri, & fauore subire non expauisset, illi laudem, & gratiā prosperis iuxta, & aduersis deberi, sortesque hominum eius vnus esse in manu, illum potius imploraret, animosq; , & corda ad eum vnicum conuerterent, neq; aliud quidquam eo propitio extimescerēt. Conuersus hinc ad iuuenes, quid quærerēt, quid sibi vellent, rogauit. Neq; enim se admissi facinoris, aut aduersus eos damni alicuius facti conscios, aut manifestos scire, quod merito tantis à se malis, & calamitatibus repetere possint, aut debeant. Respondit vnus, ductoris missu venisse, qui captiuos deducerent, vitæ exitium abfore, ceterū reliqua omnia ventura in prædam. Descensum hinc ab omnibus est. Rimabantur interim iuuenes omnia, vnde argentum, aut preciosi quid elicerent, casuq; in portā abstrusiorē respexere, perruperuntq; . Sed Custos Christi exempli haut immemor, qui etiā pro interfectoibus æterno patri supplex fuisset, cōtinuò admonuit, nihil ibi occulti, aut secreti haberi, portā esse quæ ad laquearia templi duceret, illa clauis leuiter attineri, minimoq; pondere solui, ne pertentarent initu, nisi in certissimū exitium vellent. Dictis habita fides, ductiq; sunt omnes ad Rudolphi Vunenbergensis domū, vbi etiam Regensbergēsis sub custodia adsidebat. Ioānes parochus, multā & eruditione, & vitæ sinceritate ad primū strepitum se se DEIPARÆ Matris Sacello incluserat, ibiq; aram Reginæ cælorū amplexus haut absq; lacrimis, opem ab ea, & præsidium, quod eodē in loco adflēti, & miseri, imbecilliq; experiuntur, & illo è remotissimis quibusq; regionibus petitū confluerent, enixius implorabat. Eum ex fenestra quidā prospexit, animaduertitq; gementem, cumq; pecuniam, monache, pecuniā, ingeminasset, solidos quindecim, neq; enim plures habebat, ab eo accepit. Tali pacto salutē redemisset se Ioānes rat^o multo magis cupiditatē accēdit. Ceteri enim

argenti

argenti libidine, & tali invitamento, idem precium verbis, minisq; nisi transfuerbari per fenestram lanceâ vellet, expetiere. Quo precio cum destitueretur in angulum Sacelli se coniecit. At illi, globo facto, arreptaque in arietem proximâ pinu, postes moliri, perfringereque, nisi obstitisset parochus Attisvillæ, clavesq; Sacelli se allaturum promississet. Ita & Ioannes æde sacrâ extractus, & reliquis captiuis est immixtus. Latitabat adhuc in fouea, in quam se ab principio coniecerat, Cantor Bunburgensis, sed is postremo frigore anni, & moræ tædio victus, sponte inde progressus ad eas, in quib⁹ tenebantur collegæ, ædes accessit, cumq; armatis, qui custodiâ faciabant, dixisset, *si monachos in prædam, & captiuitatē habituri huc aduenistis, & me quoq; accipite, at ate adfectâ, & valetudine haut magni momenti, tamquã auctariũ*: per irrisum, & ludibriũ & assidere ipsum iusserunt satellites. Interea ab dextro vallis latere noua armatorum manus aduenit, qui vbi locum in quo captiui continebãtur, cognouerunt, fremere, ipsumq; circumdare, partemq; prædę postulare, aut exitium omnibus minari, repulsiq; ferro ab interioribus, non absque vtriusque partis strage, cruenta prope aderat contentio, nisi ductoris interuenisset auctoritas, & discedere, multã jam die, cum spolijs, captiuisq; imperauisset. Iussi in monasterio remanere Conradus cantor, & Ioannes de Hasenburgo, ille senium, hic ex aduersa valetudine laboris, & viæ intolerantes. Reliqui triplici agmine versus Suitiam acti: In primo fuere pecora, & armenta: altero serui, & monasterij familia cum supellectile; tertio monachi, ceteriq; sacri ordinis. Fuerunt in his præcipui nominis, & dignitatis Otho de Schuande, Burcardus de Vulstinge, Rudolfus de Vunenberg, Vlricus de Iegisdorff, Henricus de Vunenberg, Ioannes de Regensberg, Conradus de Goesgau, Thuringus de Attinghuse, Vlricus de Cramburg, Hermãnus de Böstette omnes, vt diximus, ex nobilissimorum Baronũ familijs procreati, Ioannes parochus, Rudolfus Ludi literarij rector, & Eberhardus æditimus. Exortus tum verò ingens totã Heremo feminarum, ætatisq; tenerioris, aut senioris planctus, & eiulatus, maritos, paren-

tes, propinquos, remque domesticam deplorantium, haut absque immenso vallium, montiumque, & silvarum sonantium gemitu, & fragore. Ceterum ubi ad locum cui ex addita turri vocabulum, moenibusque, utrorumque Suitensium, & Heremitarum fines disparabat peruentum, veluti ex lassitudine conquirere, partimque pactis, aut rursus presentis pecunia serui monasterij, cum pecoris parte, ex vinculis domum remissi. Ecclesiastici Venero cuidam, cui ex campo nomen, custodiendi cum ceteris traditi. Solus Conradus de Goesgau, dum ista transiguntur, fugam in proximos montes, & inde in Monasterium elapsus hostium manus euasit. Veneri in custodia ab feria secunda ad sextam usque permansere, tum vero Suitiam vicum gentis capitali deducti sunt. Ibi eos numerato fidei, & curam Petri Locholfi publicus officialis, ammanum vocat, commisit. Petrus subito domi suae carcerem molitus, eo captiuos omnes inclusit, custodeque addito permuniuit. Heremitarum captiuitate, & loci tot miraculis clari, & celebrati vastitate, per viciniam evulgata, varijs plerisque motibus pro cuiusque pietate, aut rursus audacia, atque impudentia, aequitate, aut temeritate adficiebantur. Primi Attingufani barones, & eorum rogatu Comunitas Vraniorum, pro Thuringo Attingufano intercesserunt, liberatusque est is decimo, quam Suitiam aduenerat, die. Is reliquorum captiuorum deinceps statum Abbati, & quorum maxime intererat eorum propinquis, & consanguineis manifestauit. Senis post septimanis duo ex captiuis, magno reliquorum omnium metu, in alium locum translati, & arctius habiti. Sed postremo Suitenses, siue ab Heremitarum propinquis, & ad finibus, necessariisque vindictam metuerent, aut sumptibus in captos grauarentur, legendi, mittendi que potestatem fecerunt, qui de omnium redemptione agerent. Missus omnium consensu, & consilio Rudolphus Vunenbergensis. Is, decimo quinto post die Suitiam regressus, literas ab Rudolfo Habsburgi, & Rapersvillae nouae, Fridericoque Toggenburgi Comitibus attulit, quibus literis, dicti Comites, Suitenses rogabant suis bene meritis, precibusque propinquorum suorum liberationem donarent, concederentque.

Factorum

Factorum quoque, & captiuitatis impunitatem pollicebantur. Has quoque Luitolfus Baro à Regensberga pro filio eodem tempore misit.

Honorandis, & prudentibus viris Uuernhero Stauffachero Ammano Suitie, & incolis omnibus eius regionis Luitolfus à Regensberg Baro Constantiensis diocesis salutem, & omne bonum. Dominos Conuentus Monasterij Eremiti filium meum, & duos à Vunnenberg meos propinquos, itemque unum à Vulslingen, & quot quot captiuos habetis, vt liberos dimittatis pro meorum amicorum, & meis in vos officiis, etiam, atque etiam rogo. His presentibus pollicitus nullum vobis, nec in corpore, bonis, aut alias pro hac captiuitate nec à me, nec à Comite Ulrico Pfretenfi (eius sororem habebat Adelhaidem captiui matrem) & aliis meis amicis euenturum, imo beneficiis contra compensaturos, si nostris precibus custodia exsolui possint. Id vero meo honori eo prius vos id dare decet, quod me primum in filio inuasistis. Quod si mearum literarum testimonio notum facere potuero meis vos eum precibus tribuisse, meos propinquos, & affines eo amicos proniores, & benevolentiores habebitis. In cuius rei memoriam, & testimonium presentes meâ manu scripsi, & subscripsi publicè. Datum Balbe Anno Domini M. CCC. XIII. Vigiliâ S. Gregorij.

Illis, alijs que literis in conuentu totius Communitatis perlectis, fideque vtrimque datâ, & acceptâ, omnes dimissi, vndecimâ postquam Suitiæ tenebantur hebdomade. Sabbatho dominicæ Palmarum, magnâ Monasterialium omnium lætitiâ, ad eum, vbi Ioannes abbas erat, locum Feficonem peruenere, qui magnifico epulo hospites, & tamdiu desideratos excepit. Captiuitatem hanc suam, & reliquorum, sacræque Heremi vastitudinem, duobus libris, versu haut contemnendo, vt tum poetarum captus erat, scripsit Rudolphus iuuentutis doctor locupletius, ex quibus hæc pauca in summam collegimus, tradidimusque; nullius ad injuriam, aut infamiam, sed gestorum memoriæ, simul vt quid bella, & discidia audeant, patrentque magis innotescat, &

quæ rursus ex pace, & amicitia oriantur bona, & emolumenta: quando haut minus fortes, & cordatos protectores jam Heremita Suteses experiantur, quàm tunc habuerunt hostes, & persecutores. Composita, vt diximus, in partem cum Sutesibus controuersa, domi noua incesit, sigilli nomine, abbatem inter, & conuentum, negantibus plerisque fratrum jus, aut fas esse propriam ad communem sigilli conuentus curam, & custodiam, abbatem habere clauem. Res ad arbitrum honorarium translata. Is fuit Albertus ex nobilibus ab Vrico tum parochus Raperuillæ, qui, causa cognita, non solum secundum abbatem iudicauit, sed multis rationibus ostendit omnibus in monasterijs valere usum, & consuetudinem, vt abbas etiam clauem vnã obtineat, communi sigillo tuendo. Eodem penè tempore obiit Clemens pontif. vacauitque ab eo sedes Apostolica annos duos, menses tres, dies quindecim. Et festo Inventionis S. Crucis, die sabbathi, orto Constantiæ ex Iudæi ædibus incendio, totam penè urbem ignis peruasit. Memoria inde mansit, & vulgo ex magnitudine cladis, Incendium magnum nominant. Conflagrauit etiam opidum, & monasterium S. Galli, sex solum domibus superstitibus. Exeunte autumno, conuenerunt tandem Imperij principes Francofurti, de quibus successore Heinrici Imp. consultabant, disparibus sententijs, multa que inter partium fautores contentione, & ambitu. Tracti postremo in diuersa pars Ludouicum Bavarie ducem; ceteri Fridericum Austriacum Alberti quondam regis filium nominauere xv. Kalend. Nouembris. Et hinc quoque turbæ, & cruenta bella, vno quoque regum electionem suam armis adferente, & parato in id quàm potuere maximo exercitu, & auxiliarijs. Igitur primo quoque tempore profecti quisque ad coronationem Fridericus Bonnæ ab archiepiscopo Coloniensi Heinrico, Ludouicus Aquisgrani ab Petro Maguntiacensi antistite regni Germanici insignia acceperunt. Partes Ludouici sequebantur omnes prope Germaniæ inferioris vrbes Argentinam vsque, excepta Colonia, & eiusdem archiepiscopatui subiecta. Pro Friderico erant

A. D. N.

C. D. CC
C. XV.

cetera

cetera Germaniæ superioris, Elfatæ, Sueviæ, Heluetiæ, præter Eslingam, Bernam, Salodorum vrbes, Suitiam, Vraniam, Siluaniam Communitates, quæ Ludouicum adprobabant. Sed Ioannes abbas, cum Suitij Ludouico adhærere non contenti, à se quoque, & suis, tamquam Austriaci sectatoribus, haut temperarent, ab Gerardo episcopo communionem sacerorum vti interdiceret, Curiaque Rotvillana eos proscriberet, impetrauit, vna cum eorum auxiliariis Vranijs, & Siluanijs. Leopoldus interea Friderici frater, per vastatis Spiræ vicinis, et quæ aduersæ factionis erant, Badam, exeunte Octobri venit, habitoque ibidem nobilitatis conuentu, de persequendis ferro hostibus consilia inijt, super contrarietatem partium, Suitensibus maximè infensus ob vastatam, priori anno, Heremum, cuius aduocatus ipse cum fratribus erat, ad quam cladem vlciscendam tamquam in sui, & Austriacorum omnium principum contemptum, & contumeliam factam, violata præterea loci religio, tracti in vincula, & indignè habiti nobilissimarum familiarum monachi, ira, & indignitas inprimis stimulabant. Diets varijs sententijs, per Tuginos, & Moremgart, Sellæque montis contigua, quando ceteros omnes aditus mœnibus, & vallis occupauerant, in vallem Suitensium perrumpere constituit. Suitenses eius rei per Heinricum nobilem ab Hunnenberg admoniti, cum alias maximè in Artensi vico excubarent, apud Moremgart, copijs pene omnibus confederunt, Leopoldumque per viæ angustias inter montium decliua, & Egrensis lacus marginem cum equitatu progredientem lapidibus, faxisque, & arborum truncis è locis sublimioribus primò, mox cominus ferro congressi, facile repulerunt. Multi interfecti, plures vndæ hausere, equis, virisque per inopinatum hostis clamorem, missiliumque fragorem, & vulnera, turbantibus mutuoque præpedientibus. Præcipui nominis fuerunt Rudolfus comes Habsburgi, Lauffenbergæ & Rapersvillæ nouæ dominus, Vlricus Baro à Russecka, duo Haluilleri, tres Bonstetteri, Beringerus à Landenberg, nonnulli alij, & inter eos tres nobiles ab Vrico Alberti filij, Berin-

gerus, Cunradus, & Rudolfus, quorum Cunradus Ioannis abbatis palatij prefectus erat, & eo bello, vexillarius. Plerosque omnes ad Heremum detulerunt, ibique sepeliere. Tres Communitates Vrania, Suitia, Siluania, pugnata hac pugnâ xviij. Kalend. Decembris, paucis post diebus, perpetuo fœdere, quod hæctentis in tempus coluerant, se coniungere. At verò Albertus ab Vrico equestris vir dignitatis, cum præter Albertum filium Rapersvillæ veteris paraciæ rectorē, & Arnoldum ex Rudolfo nepotem etiam sacris destinatum, liberos non haberet, suamque in Heremo, cuius beneficiarius erat, apud filios & Albertum patrem sepulturam legisset, Sacellum in ambitu monasterij D. D. Ioannis Baptistæ, & Euangelistæ titulo conditum, & dedicatum multis possessionibus adfecit, auxit, & locupletavit. Sacerdotem secularem ad idem Sacellum instituit qui quinquies per hebdomadam in eo sacris operaretur, officijs cæteris diuinis, præcipuè festis diebus monasterij, interesset, abbati reliqua subesset, multis alijs conditionibus, quarum omnium instrumentum Ioannis abbatis, & Conuentus, itemque prædicti Alberti sigillis obfirmatum, Feficone, vbi ferme per hæc bella agebat Ioannes, natalitjs diebus factum, iv. Scilicet Kal. Ianuarias, Indiēt. xij. v. præsentibus *domino Othone præposito in Frise, Ioanne de Hasenburg, Ioanne de Regensberg conuentualibus, Vlrico Thesaurario, Rudolfo de Ertzinge Canonice Ecclesie Thuricensis, Hermanno rectore Ecclesie in Fribach, Ioanne Capellano (Ioannis abbatis) Hartmanno rectore Ecclesie in Vffenouua.* Primo vere anni decimi sexti Ludouicus Heridam Friderico fidam obsedit. Ea in obsidione edictum edidit, quo edicto, omnia Austria principum iura, & bona tribus in supradictis Communitatibus sita, sibi, & imperio vindicauit x. Kalend. Aprilis. Fridericus contra Eslingam inuasit, oppugnauitque, quam cum Bauarus liberare vellet, pugnam iniere, magnis vtriusque animis, & indomitis. Victoriâ incertam nox, & vtriusque exercitus spontaneus receptus fecere. Suitenses eodem tempore in Castrenses, & Vesenios excursionem fecerunt, ferroque, &

flamma

A. D. N.

CIC.
CCC.
XVI.

flammâ grassati, haut mediocrem cladem etiam Heremitarum bonis, eâ parte, & in Marchia sitis, intulere, induciæ tamen factæ vtrimque in paucos sequentes menses. Tandem *v. l.* Idus Augusti lectus pontifex Iacobus episcopus Portuensis qui se Ioannem vicefimum secundum vocavit. Anno sequenti, Castrenses, & Suitenses, finitis inducijs, rursus sese mutuo populauere, vastamque vtrimque regionem fecere. Ad Castrenses accesserunt etiam Glaronenses, & Gertruda maior Vindeckij. Cum verò jam, hoc pacto, aliquot annis, in armis egissent tres sæpius dictæ Communitates Suitia, Vrania, Sylvania præcipuâ Austriacorum in se belli jam quidem causâ quod Ludouicum sequerentur, sumptibusque, & malis ad postrema redigerentur, neque is opem portaret, nisi verbo tenus, diuersis ab iisdem Principibus locis petitus, & conturbatus, facile, cum consensum eius, & consilium petissent, annuit, vti pacem, aut inducias ab Austriacis peterent, & volentibus illis, concludere possent. Ita induciæ pactæ, anno decimo octauo, in Kalend. vsque Iuniæ anni insequentis, auctoribus Austriacorum nomine Henrico à Griessenberg, Rudolfo ab Arburg liberis baronibus, & Hartmanno equite ab Ruda qui Principum res in Argouia, & Turgouia curabant, literæ datæ in eam rem feriâ *iv.* post Iacobi. Inducias se quoque cum fide seruaturos literis proprijs Glaronenses, & Vesenij, Castrensesque obligauere consignatis dominicâ post Iacobi. Ingressus in eandem conditionem Vernerus Comes Hombergæ, & Rapersvillæ veteris, festo adsumptionis DEIPARÆ. Ita nostris quoque subditis respirandi aliquid temporis tributum. Leopoldus verò ceteris Ludouici sectatoribus persequendis intentus Salodorum obsedit, quibus cum, decimâ obsidionis hebdomadâ, cum transegisset, Bernam profectus eandem quoque fraternis partibus urbem addidit. Iisdem diebus obiit Gerardus episcopus. In eius locum præsidere Constantiæ iussus Nicolaus I. Iacobi à Frauenfeld equitis Austriacorum Principum Kiburgi præfecti filius. Anno decimo nono cum jam vicinus induciarum finis esset, easdem rursus in paucos dies,

mox, ad

A. D. N.

CID.
CCC.
XVII.

A. D. N.

CID.
CCC.
XVIII.

A. D. N.

CID. CC
C. XIX.

mox ad vsque xiv. Iunij anni sequentis producere iisdem Austriaci officiales, & Communitates, sed quibus nominatim abbas Ioannes, & eius conuentus, subditique, & annexi includerentur. Factum super ijs publicum vtrinq; testimonium 111. Nonas Iulij. Et Ioannes, hac pacis fiducia, Suintenses, & eorum confederatos Imperiali proscriptione, sacrorumq; interdicto, in quibus eos haectenus habuerat, consensu, & voluntate ducis Leopoldi aduocati absoluit, & liberos pronunciauit, literis Constantiæ datis feriâ 1v. ante D. Martini. Sollicitabat interea Ioannes per Hartmannum de Turre Raperf-villensis Ecclesiæ rectorem incorporationem Ecclesiarum Milani, & Sarmensdorffi, quam ante annos nouem ab Clemente pontifice, vt diximus, concessam Episcopus Constantiensis, & Capitulum distulerant, impedièrantque, obtinuitque ab Aimone Sedunensi Episcopo, quam bullæ suæ executorem cum abbatibus Montis angelorum, & S. Blasij pontifex declararat, vt is ad Episcopum Constant. & dictum Capitulum literas daret, quibus literis, eos decreti pontificij admoneret, & sub pœna interdicti, & excommunicationis iubebat, eiusdem bullæ vigore, & auctoritate, ne abbatem, & conuentum Heremitarum in prædictarum Ecclesiarum possessione impediãt, aut impediãti operam adhibeãt, quacumque libet ratione, aut modo. Literæ datæ Seduni vii. Kalend. Mai. hoc eodem anno. Non tamen plures postea per annos Heremita ab Constantiensibus quidquam impetrare. Durabat inter reges bellum, acerrimâ vtrinq; evincendi cupidine, & anno vicesimo prope Argentoratum castra contulerant, solo flumine Bruschio exercitus, ne committerentur, dirimente. Multique dies, dum neuter loco cedere, aut pugnae casum dare inducitur, abierant, donec aduentu Friderici, qui fratri Leopoldo ex Austria in auxilium adcurrerat Bauarus cessit, & in Bauariam, nullâ pugnandi, aut tenendi vltra militis spe, recessit, positis opportunis locis, & distributis præsidijs. Iterum quoque induciæ finierant, & sententijs per partes super bello, & pace requisitis, continuare hanc vtrinq; placuit ad Kalend. vsque Septem-

A. D. N.

C15. CC
C. XX.

bres pro-

bres proximi anni, & deinceps donec alterutra pars publicè bellum indicat, quo indicto, pax tamen mensē sequentem integrum perduret. Comprehensi eà, vt ante, Ioannes abbas, & eius omnes monasteriales, & subditi, hoc quoque additamento, quo de Heremitis Austriacorum principum ministri Henricus Baro à Griessenberg, & Hartmannus à Ruoda nihil aliud in se receperunt, quàm si quid hostile ab illis, in easdem tres Communitates, durantibus inducijs, proueniat, aut si quæ interea contra easdem sacrorum interdictio impetretur, curaturos intra quartum & decimum diem damnorum, & iniuriarum reparationem, & fore qui diuina apud eos officia tantisper obeant. Communitatum fides facta Stantij, Dominicæ, quæ D. Martini diem natalem antecessit. Anno sequenti exeunte obiit Nicolaus episcopus Constantiensis. Ex eius morte, & Regum contentione schisma inter canonicos exortum, alijs Austriacum, ceteris Baucarum sectantibus, & ideò suæ quisque factionis episcopum optantibus. Abstinerunt igitur electione, ne per partium studia, & ex eo discordiam, & bellum episcopatus detrimentum caperet. Ioannes pontif. tantisper administratorem instituit donec in vnius electione conuenirent. Obijt etiam Vernerus Comes Hombergæ, & Rapersvillæ veteris, relicto vnico filio impubere Vernlino sub tutela Ioannis Comitis Habsburgi, Rudolphi, qui apud Moremgart cecidit, fratris qui propterea Lauffenbergam, & Rapersvillam nouam possidebat. Pluribus mensibus absque episcopo, causis antedictis, Constantiæ transactis, anno vicesimo secundo lectus denique Rudolfus ex Comitibus Montis fortis, qui tunc episcopatum Curiensem administrabat. Neutralis habebatur, neque plus in hunc, quàm alterum dominantium inclinare opinionem de se fecerat. Induciæ quoque, ineunte Octobri, inter Austriacos, & communitates tres deductæ ad Idus Augusti sequentis, iisdem quibus ante conditionibus. Anno vicesimo tertio, magno apparatu inter reges belli, cum ad extrema venturos haut dubium esset, Ludouicus maturè tres Communitates, præter alios Austriacis infensos, & sibi

addictos

*A. D. N.**CLV.
CCC.
XXI.**A. D. N.**CLV.
CCC.
XXII.**A. D. N.**CLV. CCC.
XXIII.*

addictos admonuit, ut tempori finem iuduciarum denuntiarent, bellumque acriter capesserent, si suam gratiam vellet. Celebrata igitur DEIPARÆ Matris in caelos adsumptione, quæ terminus pacis erat, arma utrimque receperunt. Et Austriaci quidem Tugio, Lucernâ, ab Entlibuochianis, & monte Brunico frequenter in Communitatum fines grassabantur, cædeque, & igne, & raptu obuia pervastabant. Vicissim illæ haut mediocres versus Heremitas excursions, & prædas agebant, nihilque non hostile properabant, super partium studia, necessitate quoque adigebantur, exiguo, nisi quem ex ditioe Austriaca, rapto acquirerent comætu, & copiâ annonæ. Leopoldus fortissimum quemque totâ pene Helvetiâ, Elfatâ, Brisgouiaque in Bavariam Friderico fratri in auxilium duxit. Sed is, haut expectato aduentu eius, cum Ludouico apud Oetingam confligit, victusque, & captus cum Heinrico fratre Traufcenneca in arce inclusus est. 1 v. Kalend. Octobris. Hac victoriâ Bauarus non solum Germaniæ multas Ciuitates, sed etiam ex Italia plerosque principes ad partes transduxit, & in ijs Vicecomites, quorum Galeatium Vicarium Imperij in Insurbia confirmavit. Galeatium Ioannes pontifex priorum communionem priuauerat, rebellemque Ecclesiæ, & Dominationis inhabilem declarauerat. Ea maxima causa fuit, Ludouici, quia pontificia decreta, eundem Galeatium in honore, & dignitate confirmando, aspernari videbatur, ad dicendam causam Auenionem, anno vicefimo quarto, citandi, Leopoldo, ut plerique crediderunt, & Carolo Rege Galliæ instigatoribus. Cum non apparuisset, & ad Concilium generale appellasset, Ioannes alijs quoque causis additis, tamquam hæreticorum, & excommunicatorum fauorem, & assertorem publicè sacris interdixit, multasque in eum censuras pronunciauit. Exortum inde triginta prope annorum inter Ecclesiam, & Imperium discidium. Anno vicefimo quinto, Leopoldus multo, & indefesso labore, & conatu, desiderioque exsoluendi è captiuitate fratris, cum de pace, & remissione omnia Ludouicus negaret, nisi quæ Imperialia

A.D.N.

CIC. CC
C. XXIV.

A.D.N.

CIC.
CCC.
XXV.

penalia

perialia ornamenta, post Heinrici VII. mortem, ex Italia at-
 tulerat, traderet, cum plures etiam primores suaderent,
 ea tandem petenti obtulit. Sed Principes, & urbium ma-
 gna pars Leopoldi Constantia, raroque in fratrem amore per-
 moti, & jam quoque Ludouici pertinacium perosi, eum haut
 dubiam discessionem, & vim captiui regis restituendi mina-
 rentur, postremo perpulerunt, vt custodia eximeret pactis, &
 conditionibus, quarum præcipuæ fuerunt. Pax esset: Impe-
 rium commune. Id paribus auspicijs tractarent, regerent,
 cum fide & cura; regio vterque titulo vteretur: Sigilla bina
 vsurparent, quiuis in suo alterius anteferet nomen: bene-
 ficia & feuda minora conferret vtriusque; nomine is apud quæ
 prima rerum facta petitio esset: Maiora qualia sunt opida, ar-
 ces, dominia, neuter, altero inscio, & incōsulto, dandi, ad sig-
 nandi potestatem haberet. Quæ Ludouicus filio Ludouico
 aut Morauix marchioni genero concessit maneat rata, &
 immota. Alterutro in Italiam abeunte, alter plena potestate
 Germaniam gubernet, alter res Italicas ex vtriusque cōmodo
 & honore componat. Illis, alijsque paucis conditionibus, bel-
 la, inimicitia, dicta, facta, abolita, indicta, infecta sint. Ista
 plusculis adserendæ regis Friderici Austriaci dignitatis, quæ
 plerique scriptores inscite an malignè à Romanorum Regū al-
 bo expungere hactenus solitauerunt. Multos exhauserat Ioan-
 nes abbas præteritis bellis labores, plura pericula adierat, non
 de fuerant quoque domesticæ contentiones, & molestiæ. Pa-
 ce igitur inter principes constituta, rebus familiaribus quie-
 tis, ætate jam ingrauescente, munus, & dignitatem deponere
 sponte decreuit. Quamobrem, aduocato in arcem Fefico-
 nis fratrum collegio, in eorum manum abbatiam resignauit
 XI. Kal. Februarij, anni insequentis. Quod si suum iudi-
 cium, in successore sublegendo sequi velint, Ioannem Ha-
 senburgensem, tum rei familiaris monasterij præfectum,
 Cellarium vocant, qui paullò antè Præposituram S. Geroldi
 cum laude administrauerat, dignum ostendit. Fratres Hasen-
 burgensem præesse iusserunt. Ioannes verò vitam priuatam,
 sed haut longam iniit. Excessit enim eodem hoc anno IV.

A. D. M.

CIX.

CCC.

XXVI.

Idus Martij insigni virtute, & laude Antistes. Vnde verim-
gis, quam elegantes de eo Rudolphi, qui eodem tempore, vt
supra ostendimus, ludum literarium ibidem exercebat, ver-
siculi libro II. Captiuitatis Heremitarum cuius etiam ante
meminimus.

Frena monasterij regit istius Abbas IOANNES

De Suuandin genere vir probitate nitens.

Libera conditio proauorum protulit istum :

Sed mens mox vita liberiora capit.

Hunc Deus elegit ne sub modio latitaret,

Sed iubar in monte, & lux ad aperta foret.

Hunc DEVS elegit, vt dogmata sancta propinet,

Quos sibi subiectos regula sancta facit.

Hunc DEVS elegit speculatorem fore cleri;

Et speculum per quod cernitur omne bonum.

Hunc DEVS elegit rosulam de floribus agri,

In quo splendor, odor, fructus inesse datur.

Hunc DEVS elegit vas nobile, vas generale

Omni mortali vas speciale sibi.

Hic in diuinis sapienter militat armis,

Per qua succumbit inuidus hostis ei.

Paullo post.

Cuncta cauenda cauet, per agit, per agendaq; replet,

Nomine qua; DEI qua sibi sancta replet.

Et mox.

Diligit hic corde, re diligit, ac amat ore,

Compatitur corde, re fouet, ore docet :

Mestos, ac inopes, rigidos reprobosq; rebelles,

Solator reficit, flectit, obitque, domat.

Deuotos, humiles, castos, iustos, venerandos,

Confouet, exaltat, ornat, honorat, amat :

Dirigit, artat, alit, excludit, calcit abhorret,

Ius, malè sacra, sacrum, crimina, probra, nefas.

Eumdem deniq; Principem laudat is auctor mirifice ab
virtutibus Cardinalibus prudentia maxime, & iustitia. Eius

multa

multa fuerūt ædificia. In primis Feficonem arcem, quam magnus eius patruus Anshelmus abbas à fundamentis exstruxerat, & granarium, cellamq; vinariam addiderat, quia per bella, & contentiones non solum aduocati, sed alij quoq; hostes expilant, diripuerantq; cõtra quosuis impetus muris firmitioribus, & fossa, valloque circumsepsit, muniuitq; viuaria quoque, & piscinas disposuit. Monasterium in primis vniuersum, dilabente per ætatem mœnium compage, qua patebat, vndiquaque muris altissimis circumuenit. Pone Basilicam, in fratrum commodum, quia angustius agebant, ingentem domũ, quæ quatuor facillè familias caperet, eduxit, & eorum vsui, & bono dicauit. Ante basilicam vestibulũ, quod ligneum, & malè fultũ erat, humo per imbres ex decliui subsidente, lapide quadrato vtroque latere (Occidentalem partem postea abbas Ioachimuseodem lapide addidit) fundauit, firmavitq; tabernas prope, quibus mercimonia, ad peregrinantium vsum, aut voluptatem exponerentur, instituit, cofacto, decori sacræ ædis, & ornamento, emolumentoq; monasterij per annuam earum locationem consuluit. Duxit & è vicino monte per canales aquas non modò monasterialium vsui, sed etiã incendijs restinguendis. Fontem DEIPARÆ Matris plurimis ornamentis illustrauit. Multa alia condidit ipso in monasterio, & per vicos, & ædes illi subiectas. Sed vt in veteribus instaurandis, aut nouis fabricis ponendis magnanimum se Ioannes, & prudentem præstitit, ita in redimendis, aut agendis Monasterij redditibus, & possessionibus non minorem se præbuit. Prædium Riegol Othonis M. donum, tot iam ab annis oppigneratum, vt creditor temporis præscriptione sibi vindicaret, ære dissoluto, sibi, & posteris adferuit. Multas quoque vites per plura jugera Erlibachi vico, & Huningæ disposuit, quarum ex prouentu monachorum, quos nobilissimos habuit, vt supra vidimus, ordinaria adauxit. In eorum quoque mensam redditus Sarmensdorffensis vici, & Milani, Pontificis auctoritate, & licentia adsignauit, eoque ad diuina ministeria acriores, & promptiores effecit. Primus in Odæum, Chorũ nunc vocant,

cantum per sacrorum officiorum celebrationem musicum introduxit, accitis magnis salarijs è diuersis regionibus magistris, & multa pecunia coemptis libris, cum hæcenus tantum, quem dicunt vsualem, solum vsurpauissent. Magnificus, liberalis, in pauperes largus fuit, amicus hospitibus, & peregrinis. Cumque bella multa, toto pene regiminis tempore, tolerasset, lites cum Suitensibus continuas habuisset, nullum humanitatis, munificentiae, benignitatis in suos, in externos cuiuscumque generis, & ordinis, officium pratermisisset, omnia tamen monasterij granaria, Cellas, Cupas, frumentis, vinis, & id generis refertas, & stipatas habuit, successoriq; tradidit, pecuniae quoque praesentis haut exiguam summam. Super Heremitas, curauit etiam vtrumque apud Siluanios Montis Angelorum virum, & sanctimonialium monasterium. Erat ipse Henrici baronis à Schuande Glaronensis ordinis equestris filius. Habebat fratres duos Othonem, quem in Monasterium adsumserat, cultaque religioso induerat, & Burcardum Schuandæ Baronem, & possessorem, quem cum Cæs. Albertus, quia Adolphum Nassouium hostem contra se pertinacius sectabatur, ditione Glaronensi, & paternis sedibus expulisset, ordinem Equitum S. Ioannis Hierosolymitani induit, multaque contra infideles, praesertim in expugnatione Rhodi, praecleara facinora fecit. Vnde primo Commendator Clingnouij, postea Buchsi, postremo supremus per Germaniam cis Rhenanam magister eiusdem ordinis euasit. Cum eo Schuandensium Baronum arma, & Stemmata sepulta. Eodem pene tempore, quo abdicauit Ioannes, in valetudinem, per intolerabiles, & irremissos labores incidit dux Leopoldus qua pridie kalend. Martij extinctus est Argentinæ. In Germania superioris gubernatione, vti etiam Heremitarum aduocatione, successit frater Albertus cognomento Sapiens, qui Inducias cum tribus Communitatibus fecit.

IOAN.